

<https://doi.org/10.5559/di.28.4.02>

SOCIJALNI ODNOSI, AFEKTIVNA VEZANOST ZA LJUBIMCA I ZADOVOLJSTVO ŽIVOTOM KOD VLASNIKA PASA

Jelena OMBLA, Marina VIDA KOVIĆ
Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar

UDK: 159.942.072.4:636.7.045
316.62:636.7.045

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 26. 6. 2018.

Istraživanja sustavno potvrđuju tzv. *pozitivan efekt ljubimaca* na zdravlje i psihofizičku dobrobit njihovih vlasnika. Pritom bi struktura i subjektivni doživljaj socijalne okoline vlasnika mogli biti važni za sam proces razvoja emocionalne bliskosti s ljubimcem. Također, čini se da kvaliteta interpersonalnih odnosa uvjetuje i način na koji će se odnos s ljubimcem odraziti na vlasnikovu dobrobit. Cilj ovog istraživanja stoga je bio provjeriti snagu i smjer povezanosti afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva kod vlasnika ljubimaca, uz kontrolu efekata varijabli socijalne okoline, te analizirati njihove moguće moderirajuće efekte. U istraživanju je sudjelovalo 219 vlasnika pasa koji su ispunili formu upitnika papir-olovka. Uz opće sociodemografske informacije i kratku procjenu socijalne podrške, prikupljeni su i podaci o doživljaju usamljenosti, životnom zadovoljstvu i afektivnoj bliskosti s ljubimcem. Rezultati su pokazali kako je afektivna vezanost za ljubimca pozitivan prediktor zadovoljstva životom kod vlasnika pasa, i to pod uvjetima kada se efekti kvalitete socijalne okoline drže pod kontrolom. Socijalna usamljenost djeluje kao moderator odnosa afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva. Podatke o kvaliteti interpersonalnih odnosa nužno je uključiti u istraživanja implikacija odnosa vlasnik – kućni ljubimac.

Ključne riječi: afektivna vezanost za ljubimca, zadovoljstvo životom, kvaliteta socijalne okoline

Jelena Ombla, Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru,
Obala kralja Petra Krešimira IV, br. 2, 23 000 Zadar, Hrvatska.
E-mail: jlevac@unizd.hr

Psihologija odnosa koji se formira između ljudi i njihovih kućnih ljubimaca istraživačko je područje koje pruža niz potencijalnih problema istraživanja. Primjerice, nameće se pitanje kako ljudi percipiraju kućne ljubimce i kakvu im ulogu pridaju u kontekstu najuže socijalne sredine. Nadalje, odlučuju li se pojedinci specifičnih karakteristika osobnosti na preuzimanje skrbi o kućnom ljubimcu i kakav se to odnos stvara između čovjeka i životinje o kojoj se brine. Pitanje implikacija koje odnos s kućnim ljubimcem ima na čovjekovu dobrobit otvorilo je empirijska istraživanja na ovom području, no i dalje ostaje vrlo aktualno i zanimljivo istraživačima.

Istraživanja danas snažno sugeriraju kako društvo kućnih ljubimaca ima pozitivne efekte na psihološku i fizičku dobrobit onih koji se skrbe o njima (npr. Friedmann, Katcher, Lynch i Thomas, 1980; Albert i Bulcroft, 1988; Vormbrock i Grossberg, 1988; Seigel, 1990; Allen, Blascovich, Tomaka i Kelsey, 1991; Serpell, 1991; Straede i Gates, 1993; Friedmann i Thomas, 1995; Sable, 1995; Budge, Spicer, Jones i St. George, 1998). Taj se tzv. pozitivan efekt ljubimca (*positive pet effect*) u literaturi uglavnom vezuje uz efekte privrženosti ljubimcu, iako većina tih istraživanja nije u svojim nacrtima operacionalizirala privrženost u širem smislu riječi nego uglavnom jedan njezin aspekt koji se tiče stupnja emocionalne povezanosti s ljubimcem (a koji može okarakterizirati odnos kao blizak, no ne nužno i kao odnos privrženosti). Nadalje, vrsta kućnih ljubimaca u odnosu na koju su se provjeravale osnovne karakteristike *privrženosti* uglavnom su bili psi. Istraživanja sustavno pokazuju kako postoje značajne razlike u stupnju afektivne vezanosti za ljubimca s obzirom na vrstu životinje, odnosno ljudi se najsnažnije emocionalno vežu upravo za pse (npr. Siegel, 1990; Johnson, Garrity i Stallones, 1992). Također, stupanj angažiranosti u skrbljenje o ljubimcu kao i faktor fizičke blizine povezuju se s većom emocionalnom bliskosti s ljubimcem (Carlisle-Frank i Frank, 2006; Kurdek, 2008; Ombla i Penezić, 2010; Shore, Riley i Douglas, 2006), stoga pitanje brige o ljubimcu, kao i njegov fizički smještaj u kontekst obitelji (*kućni ljubimac*), predstavlja varijable koje valja kontrolirati u istraživanjima ove teme.

Niz rezultata prijašnjih istraživanja uglavnom govori o pozitivnoj povezanosti stupnja afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva te psihofizičke dobrobiti (npr. Albert i Bulcroft, 1988; Straede i Gates, 1993; Sable, 1995; Budge i sur., 1998). Zadovoljstvo životom predstavlja kognitivnu evaluaciju cjelokupnoga života kojom svaki pojedinac procjenjuje vlastiti život (Penezić, 1999). Lacković-Grgin (1994) navodi da je ukupno zadovoljstvo životom pod učinkom zadovoljstva u pet domena života: obitelj, zdravlje, posao, društvo i slobodno vri-

jeme. Nadalje, prema Diener, Emmons, Larsen i Griffin (1985), postoje visoke korelacije između zadovoljstva životom i procjena raznih aspekata života, što govori o tom da ljudi prilikom procjene zadovoljstva vlastitim životom zapravo subjektivno vrednuju sadržaj vlastitih života. Budući da se percepcija uloge kućnoga ljubimca nedvojbeno smješta unutar konteksta obitelji (npr. Albert i Bulcroft, 1988; Cain, 1985; Allen, 2003; Ombla i Vidaković, 2016), dok samo društvo ljubimca poprima određene kvalitete socijalne podrške (pregled istraživanja pogledati kod Ombla, Penezić i Vidaković, 2016), može se očekivati da će određeni aspekti kvalitete odnosa s ljubimcem biti povezani s jednim općim indikatorom subjektivne dobrobiti kao što je zadovoljstvo životom. McConnell, Brown, Shoda, Stayton i Martin (2011) predlažu dvije hipoteze: *komplementarna hipoteza*, prema kojoj odnos s kućnim ljubimcem i postojeći interpersonalni odnosi imaju nezavisne efekte na dobrobit, i *hidraulična hipoteza*, prema kojoj su podrška od strane ljubimca i interpersonalna podrška u interakciji, pri čemu hipoteza specifično predviđa da će odnos s ljubimcem imati pozitivne efekte na dobrobit samo u slučajevima manjkave interpersonalne podrške. Dakle, prema komplementarnoj hipotezi, očekuje se aditivan efekt ljubimca na dobrobit, dok hidraulična hipoteza pretpostavlja kompenzatorni efekt. McConnell i suradnici (2011) u svojem su istraživanju potvrdili komplementarnu hipotezu, utvrdivši kako pozitivne dobiti od društva ljubimca, neovisno o zadovoljenju socijalnih potreba u bliskim interpersonalnim odnosima, pridonose općoj dobrobiti. Također, percipirana podrška od strane ljubimca i interpersonalna podrška bile su u pozitivnoj korelaciji. U prilog komplementarnoj hipotezi ide pionirsko istraživanje Friedmann i sur. (1980), u kojem je pronađeno kako posjedovanje kućnoga ljubimca značajno pridonosi prognozi preživljavanja nakon srčanog infarkta, neovisno o socijalnoj podršci. Nadalje, dio istraživanja utvrđuje tzv. pozitivan efekt ljubimca kod vulnerabilnih i osjetljivih skupina (npr. Albert i Bulcroft, 1988; Garrity, Stallones, Marx i Johnson, 1989; Siegel, Angulo, Detels, Wesch i Mullen, 1999; Enders-Slegers, 2000; Krause-Parello, 2008). Podršku hidrauličnoj hipotezi konkretno kod starijih vlasnika pasa utvrdila je i recentna studija Pruchno, Heid i Wilson-Genderson (2018), koji su pronašli kako je društvo psa povezano s manje kroničnih bolesti te općenito boljim općim funkcioniranjem i osjećajem subjektivnog uspjeha u životu kod pojedinaca s nedostatnom socijalnom potporom. Doživljaj usamljenosti u interpersonalnim odnosima mogao bi predstavljati bitnu kontrolnu varijablu poglavito kada je riječ o testiranjima relacije odnosa vlasnik – kućni ljubimac i aspekata dobrobiti. U literaturi se uglavnom pronalaze razne definicije usamljenosti s obzirom na raznolika teo-

retska shvaćanja. Sigurno je, s druge strane, da se koncept usamljenosti može promatrati jednodimenzionalno, ali i kao više-dimenzionalan konstrukt koji obuhvaća razne aspekte usamljenosti. Poznata je Weisssova (1973) konceptualizacija usamljenosti u okviru koje autor definira emocionalnu usamljenost, koja proizlazi iz emocionalnoga deficita u bliskim odnosima, i socijalnu usamljenost, koju veže uz siromašnu socijalnu mrežu. Doživljaj usamljenosti neizravno daje podatak o zadovoljstvu bliskim odnosima i kontaktima s drugima u vlastitoj okolini, što bi moglo biti važno za sam proces razvoja bliskosti u odnosu s kućnim ljubimcem, ali i za utvrđivanje efekata tog odnosa na dobrobit. Sam podatak o strukturi socijalne mreže također se smisleno uklapa u propitkivanja mogućih učinaka suživota s ljubimcima na dobrobit onih pojedinaca koji su npr. samci ili jednostavno imaju manji broj bliskih odnosa. Pokazalo se kako u takvim slučajevima izvođenje psa u šetnju pruža priliku za pozitivne socijalne interakcije, odnosno da psi na svakodnevnoj razini djeluju kao tzv. katalizatori socijalnog reciprociteta (Wood, Giles-Corti, Bulsara i Bosch, 2007; Wood i sur., 2015). Uzevši u obzir navedene empirijske nalaze, ovim se istraživanjem upravo pokušao provjeriti doprinos odnosa s ljubimcem aspektu subjektivne dobrobiti kod čovjeka, s obzirom na određene indikatore kvalitete interpersonalne okoline. Stoga je temeljni cilj ovog istraživanja bio provjeriti snagu i smjer povezanosti afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva, uz kontrolu efekata varijabli socijalne okoline, te analizirati njihove moguće moderirajuće efekte.

PROBLEM I HIPOTEZA

Problem 1: Utvrditi odnos afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva, uz kontrolu mogućih efekata objektivnih i subjektivnih indikatora kvalitete socijalne okoline.

Problem 2: Ispitati moderatorske efekte socijalne usamljenosti na odnos afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva.

Hipoteza 1: Prema *komplementarnoj hipotezi* McConnella i suradnika (2011), odnos s ljubimcem blizak je odnos i kao takav neovisno pridonosi dobrobiti. Dakle, može se očekivati samostalan doprinos afektivne vezanosti za ljubimca životnom zadovoljstvu, i uz kontrolu efekata kvalitete socijalne okoline pojedinca.

Hipoteza 2: Prema *hidrauličnoj hipotezi* McConnella i suradnika (2011), odnos s ljubimcem kompenzira neadekvatne interpersonalne odnose. Uzevši u obzir neke dosadašnje studije koje upućuju na podržavajuću socijalnu funkciju pasa kao kućnih ljubimaca kod pojedinaca siromašne socijalne mreže (npr. Wood i sur., 2007; Wood i sur., 2015), može se očekivati da će efekti odnosa s ljubimcem na dobrobit ovisiti o stupnju socijalne usamljenosti vlasnika.

METODA

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo 219 primarnih vlasnika pasa, od čega 179 žena. Raspon dobi sudionika bio je od 18 do 67 godina ($M = 34,18$, $SD = 11,29$). Primarnim se vlasnikom ljubimca smatrao sudionik koji je potvrdno odgovorio na pitanje o angažmanu oko ljubimca (*Jeste li Vi primarno odgovorni za vašeg psa: uglavnom ga Vi hranite, izvodite u šetnju, vodite ka veterinaru, itd. – Da / Ne*).

Najveći je broj sudionika u braku ili u vezi (njih 78 %), a 40 % ih ima djecu. Prosječna vrijednost svih odgovora sudionika na pitanje o broju bliskih osoba u životu iznosi $M = 3,44$.

Postupak

Istraživači su osobno kontaktirali sa sudionicima (metoda snježne grude) te su ispunili papir-olovka verziju upitnika. Sudionici su dobrovoljno pristali na sudjelovanje u istraživanju, pošto im je objašnjena svrha istraživanja i postupak, te su bili upoznati sa slobodom odustajanja i principom poštivanja njihove anonimnosti. Vrijeme potrebno za ispunjavanje upitnika iznosilo je dvadesetak minuta, a upitnici su ispunjavani individualno. Redoslijed ispunjavanja pojedinih instrumenata bio je jednak za sve sudionike, onako kako su prikazani redom u idućem ulomku.

Instrumenti

Upitnik općih podataka

Upitnik općih podataka sastavljen je ciljano za potrebe ovog istraživanja i sadržavao je pitanja kojima su prikupljeni podaci o spolu i dobi sudionika, romantičnom statusu (samac / u vezi / u izvanbračnoj zajednici / u braku / udovac-ica) i o tome ima li osoba djecu (da / ne).

Opća procjena socijalne podrške

Riječ je o jednostavnoj dvočestičnoj procjeni socijalne podrške. Jednom se česticom traži od sudionika da navede broj bliskih osoba, a drugom da procijeni stupanj pomoći i podrške od strane prijatelja u teškim trenucima na skali od pet stupnjeva (od *uopće ne mogu računati na njihovu pomoć i podršku* do *uvijek mogu računati na njihovu pomoć i podršku*).

Skala životnoga zadovoljstva

(Diener i sur., 1985)

Instrument pruža podatak o općem zadovoljstvu životom. Skala se sastoji od 5 tvrdnji koje ispitanici procjenjuju u skladu s tim koliko se slažu s pojedinom od njih izražavanjem svojeg

odgovora na skali za odgovore od pet stupnjeva. Ukupan rezultat formira se kao prosjek procjena na pojedinim česticama. Primjer čestice jest "Zadovoljna sam svojim životom". Viši rezultat upućuje na procjene višega životnoga zadovoljstva. Diener i suradnici (1985) izvještavaju o visokoj pouzdanosti tipa unutarnje konzistencije $\alpha = 0,87$ i o zadovoljavajućem test-retest koeficijentu pouzdanosti, koji u njihovu istraživanju iznosi 0,82. U ovom istraživanju utvrđena je zadovoljavajuće visoka pouzdanost tipa unutarnje konzistencije (Cronbach-alpha iznosi 0,84).

Skala socijalne i emocionalne usamljenosti

(Ćubela Adorić, 2004)

Instrument uključuje tri podskale koje ispituju usamljenost unutar prijateljskih odnosa, odnosa s obitelji i ljubavnih veza. Usamljenost u prijateljskim odnosima (13 čestica) odražava konstrukt socijalne usamljenosti (nedovoljna socijalna integracija), dok prosječni rezultat na podskalama Usamljenost u obitelji (11 čestica) i Usamljenost u ljubavi (12 čestica) odražava konstrukt emocionalne usamljenosti (nepostojanje ili gubitak odnosa privrženosti). Uputom se od sudionika traži da procijeni pojedine tvrdnje s obzirom na način na koji doživljava sebe i svoj odnos s različitim drugima, i to zaokruživanjem odgovarajućega broja na skali za odgovore od sedam stupnjeva. Primjer čestice za podskalu socijalne usamljenosti jest "Nemam prijatelje koji me razumiju", kod podskale usamljenosti u ljubavi "Zateknem sebe ponekad kako čeznem za nekim s kim bih dijelio svoj život", a za podskalu usamljenosti u obitelji primjer čestice jest "Ni s kim u obitelji nisam blizak". Koeficijenti pouzdanosti pojedinih podskala kreću se od 0,85 za podskalu Usamljenost u obitelji, 0,89 za podskalu Socijalna usamljenost, a 0,91 za Usamljenost u ljubavi (Ćubela Adorić, 2004). U ovom istraživanju pouzdanosti triju podskala kreću se od $\alpha = 0,91$ za podskalu Usamljenost u obitelji, $\alpha = 0,90$ za podskalu Usamljenost u ljubavi i $\alpha = 0,88$ za podskalu Socijalna usamljenost.

Adaptirana Lexington skala privrženosti kućnim ljubimcima

(Levačić, 2009)

Instrument se sastoji od 23 čestice koje sadržajno opisuju aktivnosti, stajališta i osjećaje vlasnika u odnosu s njegovim ljubimcem, odnosno pokrivaju afektivnu dimenziju odnosa. Primjer čestice jest "Moj ljubimac i ja smo vrlo bliski". Skala je prvi put primijenjena na hrvatskom uzorku od 144 vlasnika pasa, gdje je pokazala jednofaktorsku strukturu visoke Cronbach-alpha pouzdanosti od 0,95 (Levačić, 2009). Sudionik odgovara na skali procjene od pet stupnjeva, a od njega se uputom traži da razmisli o odnosu koji trenutačno ima sa svojim kućnim

ljubimcem, psom. Odgovori na čestice ove skale izražavaju opću afektivnu orijentaciju prema životinji, odnosno kućnom ljubimcu, koja se može nazvati "općom privrženosti" (viši rezultat upućuje na snažniju privrženost u smislu stupnja afektivne povezanosti). Pouzdanost tipa unutarnje konzistencije u ovom istraživanju visoka je i iznosi $\alpha = 0,93$.

REZULTATI

Instrument	<i>n</i>	Raspon	<i>M</i>	σ	<i>K-S</i>	<i>z</i>	<i>p</i>	Asime- tričnost	Sploš- tenost	α
Adaptirana Lexington skala privrženosti kućnim ljubimcima	23	23-115	93,49	15,19	0,09	0,00	0,00	-1,00	0,82	0,93
Skala socijalne i emocionalne usamljenosti, podskale:										
socijalna usamljenost	13	13-91	24,11	7,66	0,11	0,00	0,00	1,21	2,21	0,88
emocionalna usamljenost	13	13-74	29,98	16,08	0,19	0,00	0,00	0,79	-0,32	0,90
Skala životnoga zadovoljstva	5	0-5	3,61	0,74	0,11	0,00	0,00	-0,56	0,27	0,84

● TABLICA 1
Osnovni deskriptivni
parametri ispitivanih
varijabli

Legenda: *n* – broj čestica, Raspon – raspon mogućih rezultata, *M* – aritmetička sredina, σ – standardna devijacija, *K-S* *z* – *z* vrijednost Kolmogorov-Smirnovljeva testa, *p* – razina značajnosti *z* vrijednosti, α – koeficijent pouzdanosti tipa unutarnje konzistencije (Cronbach)

Odnos afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva

Varijable čiji su se mogući efekti na temeljnu prediktorsku varijablu (afektivna vezanost za ljubimca) i kriterij (životno zadovoljstvo) nastojali kontrolirati u ovom istraživanju podijeljene su u dvije kategorije: objektivni i subjektivni indikatori socijalne okoline. U kategoriju objektivnih indikatora socijalne okoline ulaze: ljubavni status, roditeljstvo i broj bliskih osoba. Varijabla ljubavnoga statusa pojedinca dihotomnog je tipa i konstruirana je na temelju odgovora na pitanje o romantičnom statusu u okviru Upitnika općih podataka. Tako su sudionici koji su sebe označili kao samce i oni koji su odgovorili da su udovci svrstani u kategoriju *samaštvo*, dok su oni koji su označili da su u vezi, izvanbračnoj zajednici te oni koji su označili da su u braku svrstani u kategoriju *ljubavna veza*. Varijabla roditeljstva dihotomna je varijabla te označuje status *roditeljstva*, odnosno *neroditeljstva*. Varijabla broj bliskih osoba kontinuirana je varijabla koja predstavlja odgovor na pitanje o broju bliskih osoba s kojima pojedinac može razgovarati i o najintimnijim stvarima. U kategoriju subjektivnih indikatora socijalne okoline ulaze rezultati na podskali Socijalne usamljenosti te zajednički prosječni rezultat na podskala-

● TABLICA 2
Korelacije varijabli
afektivne vezanosti za
ljubimca, životnoga
zadovoljstva te
objektivnih i
subjektivnih indikatora
kvalitete socijalne
okoline

ma Usamljenosti u ljubavi i Usamljenosti u obitelji, koji predstavlja mjeru Emocionalne usamljenosti, te procjena podrške prijatelja u stresnim trenucima na skali od pet stupnjeva (jedna čestica). Još jednom, ukratko, hijerarhijska multipla regresijska analiza trebala bi pružiti odgovor na pitanje o snazi i smjeru povezanosti afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva, neovisno o pretpostavljenim efektima varijabli socijalne okoline (bilo na prediktorsku i/ili kriterijsku varijablu).

Slijedi prikaz korelacija varijabli kasnije uključenih u postupak hijerarhijske multiple regresijske analize.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Aspekt odnosa s kućnim ljubimcem								
1 Afektivna vezanost za ljubimca		-0,10	-0,19**	0,03	-0,07	-0,03	-0,05	0,26**
Objektivne informacije o socijalnoj okolini								
2 Ljubavni status	-0,10		0,55**	-0,05	0,23**	-0,44**	-0,18*	-0,10
3 Roditeljstvo	0,19**	0,55**		-0,16*	0,06	-0,05	-0,08	-0,10
4 Broj bliskih osoba	0,03	-0,05	-0,16*		-0,21**	-0,14*	0,22**	0,22**
Subjektivni doživljaj socijalne okoline								
5 Socijalna usamljenost	-0,07	0,23**	0,06	-0,21**		0,16*	-0,63**	-0,18**
6 Emocionalna usamljenost	-0,03	-0,44**	-0,05	-0,14*	0,16*		-0,08	-0,21**
7 Procjena podrške	-0,05	-0,18*	-0,08	0,22**	-0,63**	-0,08		0,26**
Subjektivna dobrobit								
8 Životno zadovoljstvo	0,26**	-0,10	-0,10	0,22**	-0,18**	-0,21**	0,26**	

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

Kao što se i vidi iz Tablice 2, varijabla životnoga zadovoljstva pozitivno je povezana s afektivnom vezanosti za ljubimca ($r = 0,26$, $p < 0,01$), brojem bliskih osoba koje pojedinac navodi ($r = 0,22$, $p < 0,01$) te općom procjenom podrške prijatelja u stresnim trenucima ($r = 0,26$, $p < 0,01$). Očekivano, u negativnoj je korelaciji sa socijalnom ($r = -0,18$, $p < 0,01$) i emocionalnom usamljenosti ($r = -0,21$, $p < 0,01$). Afektivna vezanost za ljubimca u negativnoj je korelaciji sa statusom roditeljstva ($r = -0,19$, $p < 0,01$), što bi ovdje konkretno značilo da vlasnici pasa koji su ujedno i roditelji izražavaju nižu afektivnu vezanost za svojega ljubimca nego oni vlasnici pasa koji nemaju djecu.

U Tablici 3 prikazani su rezultati hijerarhijske multiple regresijske analize sa životnim zadovoljstvom kao kriterijskom varijablom. Postupak je proveden uz tri seta prediktorskih varijabli s temeljnim ciljem provjere prediktivnoga doprinosa afektivne vezanosti za ljubimca životnom zadovoljstvu (3. korak), onda kada se pod kontrolom drže varijable socijalne okoline. U prvom su koraku, dakle, uvedeni objektivni indikatori kvalitete socijalne okoline za koje se, primarno na temelju

povezanosti utvrđenih na bivarijatnoj razini (Tablica 2), pretpostavljalo da bi mogli imati najmanji doprinos objašnjenju varijance životnoga zadovoljstva. Ovakav regresijski model pokazao se značajnim, drugim riječima – za objektivne indikatore kvalitete socijalne okoline utvrđeno je da objašnjavaju oko 4,2 % varijance životnoga zadovoljstva. Pritom se jedini značajnim prediktorom u okviru objektivnih indikatora kvalitete socijalne okoline pokazao broj bliskih osoba, s porastom kojih raste i stupanj životnoga zadovoljstva ($\beta = 0,215, p < 0,01$).

Korak	Prediktori	Kriterij: životno zadovoljstvo	β	p
1. korak	Objektivni indikatori kvalitete socijalne okoline	Ljubavni status	-0,063	0,359
		Roditeljstvo	-0,046	0,508
		Broj bliskih osoba	0,215	0,002
		$R^2 = 0,055$, kor. $R^2 = 0,042$		
		$F = 4,166, p = 0,007$		
2. korak	Subjektivni indikatori kvalitete socijalne okoline	Ljubavni status	-0,293	0,002
		Roditeljstvo	-0,006	0,927
		Broj bliskih osoba	0,155	0,021
		Socijalna usamljenost	0,058	0,443
		Emocionalna usamljenost	-0,363	0,000
		Procjena podrške	0,193	0,008
		$R^2 = 0,165$, kor. $R^2 = 0,142$		
		$F = 6,941, p = 0,000$		
3. korak	Afektivna vezanost za ljubimca	$\Delta R^2 = 0,110$		
		$\Delta F = 9,232, p = 0,000$		
		Ljubavni status	-0,307	0,001
		Roditeljstvo	0,048	0,465
		Broj bliskih osoba	0,157	0,015
		Socijalna usamljenost	0,092	0,211
		Emocionalna usamljenost	-0,364	0,000
		Procjena podrške	0,225	0,001
		Afektivna vezanost za ljubimca	0,268	0,000
		$R^2 = 0,234$, kor. $R^2 = 0,208$		
		$F = 9,114, p = 0,000$		
		$\Delta R^2 = 0,068$		
		$\Delta F = 18,650, p = 0,000$		

● TABLICA 3
Rezultati hijerarhijske
multiple regresijske
analize sa životnim
zadovoljstvom kao
kriterijskom varijablom
($N = 219$)

Napomena: Dijagnostika eventualnih problema s potencijalnom multikolinearnosti prediktora koju nudi programski paket SPSS pokazuje kako vrijednosti tolerancije za pojedine prediktore ne padaju ispod dopuštene granice od 0,2 (dapače, najniže vrijednosti *Tolerance* u ovom sklopu prediktora iznose 0,6).

U drugom su koraku u regresijski model uvedeni i subjektivni indikatori kvalitete socijalne okoline, za koje je utvrđeno da

objašnjavaju dodatnih 11 % varijance životnoga zadovoljstva, dakle nezavisno od prediktivnoga doprinosa varijabli uvedenih u prvom koraku regresijske analize. Ovakav nezavisni doprinos predikciji životnoga zadovoljstva pokazao se značajnim ($\Delta F = 9,232, p < 0,001$), dok ukupan postotak objašnjene varijance kriterija zajednički za prediktore uvedene u prvom i prediktore uvedene u drugom koraku iznosi 14,2 % ($\Delta F = 6,941, p < 0,001$). U ovom koraku ljubavni status pojedinca postaje značajan negativni prediktor ($\beta = -0,293, p < 0,01$), što ovdje konkretno znači da su pojedinci u romantičnoj vezi ujedno i nižega životnoga zadovoljstva. Broj bliskih osoba ostaje pozitivan prediktor životnoga zadovoljstva ($\beta = 0,155, p < 0,05$), dok se od novouvedenih varijabli u ovom koraku značajnim prediktorima životnoga zadovoljstva pokazuju emocionalna usamljenost ($\beta = -0,363, p < 0,001$) i procjena podrške prijatelja u stresnim trenucima ($\beta = 0,193, p < 0,01$). S porastom intenziteta emocionalne usamljenosti opada životno zadovoljstvo, dok s višom općom procjenom podrške prijatelja u stresnim trenucima raste i životno zadovoljstvo. Socijalna usamljenost ne pokazuje se značajnim prediktorom životnoga zadovoljstva, iako na bivarijatnoj razini postoji značajna povezanost ovih dviju varijabli (v. Tablicu 2). Ovaj će se nalaz razmotriti nešto kasnije pokušajem detaljnijeg analiziranja uloge socijalne usamljenosti u odnosu afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva. U zadnjem, trećem, koraku u regresijsku jednadžbu uvodi se prediktor od temeljnog interesa ovdje, a to je afektivna vezanost za ljubimca. Ovakav konačni regresijski model pokazuje se značajnim uz ukupnih približno 21 % objašnjene varijance kriterija ($F = 9,114, p < 0,001$). I ono što je najvažnije, postoji značajan samostalan doprinos afektivne vezanosti za ljubimca objašnjenju varijance životnoga zadovoljstva, u slučaju kada se doprinos indikatora kvalitete socijalne okoline drži pod kontrolom ($\Delta R^2 = 0,068, \Delta F = 18,650, p < 0,001$). Beta regresijski koeficijent afektivne vezanosti za ljubimca iznosi $\beta = 0,268 (p < 0,001)$, što znači da porast intenziteta afektivne vezanosti za ljubimca prati i porast životnoga zadovoljstva. U zadnjem koraku ovoga regresijskog modela značajnim prediktorima životnoga zadovoljstva, uz afektivnu vezanost za ljubimca, ostaju i ljubavni status ($\beta = -0,307, p < 0,001$), broj bliskih osoba ($\beta = 0,157, p < 0,05$), emocionalna usamljenost ($\beta = -0,364, p < 0,001$) i opća procjena podrške prijatelja u stresnim trenucima ($\beta = 0,225, p < 0,01$).

Još jednom zaključno, afektivna vezanost za ljubimca pokazuje se značajnim umjerenim pozitivnim prediktorom životnoga zadovoljstva, i to u uvjetima kada se efekti indikatora kvalitete socijalne okoline drže pod kontrolom.

Uloga socijalne usamljenosti u odnosu afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva

Ovdje se pokušala detaljnije razmotriti uloga koju socijalna usamljenost ima u odnosu afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva. Općenito, odnos između dvije varijable može se razmatrati kao uzročno-posljedični odnos u kojem nezavisna varijabla ima uzročni utjecaj na zavisnu varijablu i/ili kao ishod raznih *neizravnih* utjecaja tzv. trećih varijabli (Baron i Kenny, 1986). Model neizravnog utjecaja podrazumijeva moderatorske i medijacijske varijable. Moderator se razmatraju u okviru nekoga područja u slučajevima kad je odnos između dvije varijable (ili učinak jedne varijable na drugu) neočekivano malen ili nekonzistentan (Baron i Kenny, 1986). Budući da su općenito korelacije afektivne vezanosti, socijalne usamljenosti i životnoga zadovoljstva dobivene u ovom istraživanju niske (Tablica 2), dok se prediktivni doprinos socijalne usamljenosti životnom zadovoljstvu gubi, ovdje se pokušala ispitati eventualna moderatorska uloga socijalne usamljenosti u odnosu afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva. Testiranje efekata moderatora, poglavito u slučajevima kvantitativnih varijabli, podrazumijeva složenije postupke, među kojima se najčešće rabe strategije multiple regresije i strukturnoga modeliranja. Prema Holmbeck (1997), multipla regresija, uz pomno pridržavanje odgovarajuće procedure, može se smatrati posve legitimnom metodom testiranja učinaka moderatora.

➔ TABLICA 4
Standardizirani
regresijski koeficijenti
u moderirajućoj
multiploj regresijskoj
analizi sa životnim
zadovoljstvom kao
kriterijem (N = 219)

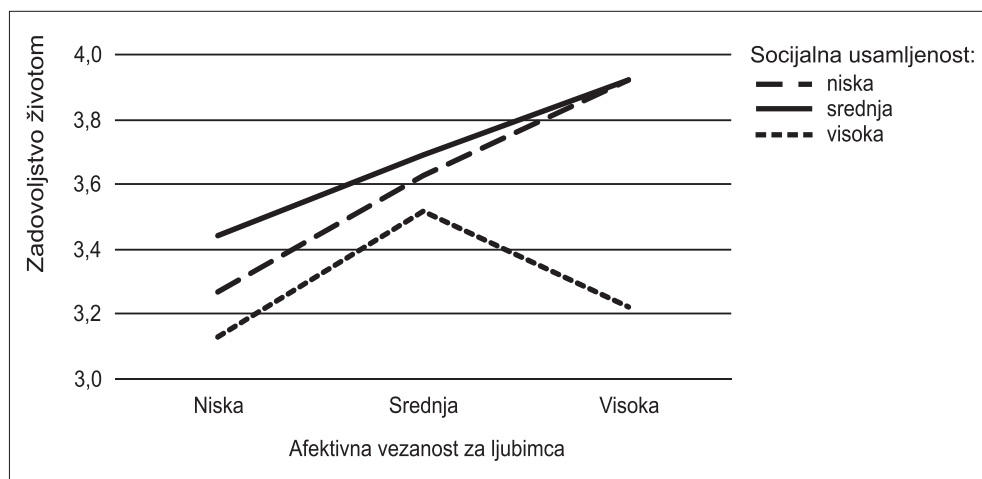
Model	Prediktor	β	t	p
1	Afektivna vezanost za ljubimca	0,258	3,939	0,000
2	Afektivna vezanost za ljubimca	0,247	3,803	0,000
	Socijalna usamljenost	-0,159	-2,443	0,015
3	Afektivna vezanost za ljubimca	0,226	3,483	0,001
	Socijalna usamljenost	-0,171	-2,646	0,009
	Afekt. vezanost X Soc. usamljenost	-0,148	-2,284	0,023

U Tablici 4 prikazani su rezultati moderirajuće multiple regresijske analize kojom je testiran stupanj u kojem je snaga linearne veze između afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva u funkciji stupnja socijalne usamljenosti. Analizi je prethodilo centriranje varijabli kako bi se eliminirali mogući efekti eventualne multikolinearnosti. Iz tablice se vidi da je afektivna vezanost za ljubimca umjeren, statistički značajan, prediktor životnoga zadovoljstva ($\beta = 0,258, p < 0,001$), iz čega se može zaključiti da vlasnici pasa koji doživljavaju višu afektivnu vezanost za svojega ljubimca ujedno iskazuju i više zadovoljstvo životom. Uvrštavanjem socijalne usamljenosti u regresijsku jednadžbu dolazi do značajne promjene u količi-

ni objašnjene varijance životnoga zadovoljstva ($\Delta R^2 = 0,025$, $\Delta F = 5,966$, $p < 0,05$), dok se socijalna usamljenost pokazuje značajnim negativnim prediktorom životnoga zadovoljstva ($\beta = -0,159$, $p < 0,05$). Drugim riječima, pojedinci koji ostvaruju manje socijalnih kontakata i koji su općenito manje uključeni u socijalnu mrežu, dakle u tom smislu socijalno usamljeniji, ujedno iskazuju i niže životno zadovoljstvo. Uvođenjem u jednadžbu interakcije afektivne vezanosti za ljubimca i socijalne usamljenosti dolazi do značajnoga porasta u količini objašnjene varijance životnoga zadovoljstva ($\Delta R^2 = 0,022$, $\Delta F = 5,215$, $p < 0,05$), čime je u konačnici potvrđen moderatorski efekt socijalne usamljenosti.

Kako bi se jasnije predočio način na koji socijalna usamljenost moderira smjer povezanosti afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva, rezultati su prikazani grafički (Slika 1). Pritom su rezultati u prediktorskoj i moderatorskoj varijabli kategorizirani u tri skupine kako bi grafički prikaz bilo jednostavnije interpretirati (rezultati ispod vrijednosti $M-1/2SD$ svrstani su u kategoriju *niski stupanj*, rezultati koji su bili unutar raspona vrijednosti od $M-1/2SD$ do $M+1/2SD$ svrstani su u kategoriju *srednji stupanj*, dok su rezultati koji prelaze vrijednost $M+1/2SD$ pridodani kategoriji *visoki stupanj*). Podaci su kategorizirani u podskupine *niski*, *srednji* i *visoki stupanj* socijalne usamljenosti vodeći računa o dovoljnom broju rezultata (sudionika) u pojedinim podskupinama i shodno tome homogenosti varijanci među skupinama.

SLIKA 1
Moderatorski utjecaj
socijalne usamljenosti
na odnos afektivne
vezanosti za ljubimca i
životnoga zadovoljstva
($N=219$)

Uvidom u grafički prikaz (Slika 1) jasno se vidi da je odnos afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva drugačiji za razne stupnjeve socijalne usamljenosti. Kada je riječ o nižim i srednjim razinama socijalne usamljenosti, s porastom afektivne vezanosti za ljubimca raste i životno zadovoljstvo. Jasna razlika uočava se kada je riječ o pojedincima

RASPRAVA

koji su iskazali visok stupanj socijalne usamljenosti. Kod njih je porast afektivne vezanosti za ljubimca praćen rastom životnoga zadovoljstva, ali samo do nekakvih srednjih vrijednosti. S daljnjim rastom afektivne vezanosti za ljubimca dolazi do jasnoga pada u životnom zadovoljstvu.

Dosadašnja istraživanja mogućih implikacija koje odnos s kućnim ljubimcem ima na psihofizičku dobrobit vlasnika upućuju na određene specifičnosti tzv. *pozitivnog efekta ljubimca* s obzirom na strukturu i subjektivni doživljaj socijalne okoline vlasnika (npr. Albert i Bulcroft, 1988; Garrity i sur., 1989; Johnson i sur., 1992; Siegel i sur., 1999; Allen, Shykoff i Izzo, 2001; Turner, 2005; Krause-Parello, 2008). Pritom se taj tzv. pozitivni efekt ljubimca u spominjanim istraživanjima reflektirao u relaciji afektivne vezanosti za ljubimca i nekih varijabli opće dobrobiti, poput životnoga zadovoljstva i fizičkoga zdravlja, ili pak varijabli psihološkoga funkcioniranja, poput depresivnosti ili, recimo, doživljavanja stresa. Dakle, u ulogu *ishodnih* varijabli ovog odnosa mahom su postavljane varijable koje se inače konzistentno povezuju s kvalitetom socijalne okoline pojedinca (Lacković-Grgin, 2008). Stoga je nužno bilo, između ostalog, pokušati izolirati eventualni nezavisan doprinos afektivne vezanosti za ljubimca takvim ishodnim varijablama (u slučaju ovog istraživanja to je bila varijabla životnoga zadovoljstva), i to kada se pod kontrolom drže pretpostavljeni efekti varijabli socijalne okoline. Potonje su varijable u ovom istraživanju svrstane u dvije kategorije, tako da su set objektivnih indikatora socijalne okoline činile varijable ljubavni status, roditeljstvo i broj bliskih osoba, dok su set subjektivnih indikatora kvalitete socijalne okoline činile varijable socijalna usamljenost, emocionalna usamljenost i procjena podrške.

Budući da je osnovni cilj hijerarhijske regresijske analize provjera nezavisnoga prediktivnog doprinosa varijable od temeljnog interesa, i to onda kad se isključe pretpostavljeni efekti kovarijata, u prvom koraku analize uveden je set objektivnih indikatora, a u drugom koraku set subjektivnih indikatora kvalitete socijalne okoline. U zadnjem, trećem, koraku uvedena je varijabla afektivne vezanosti za ljubimca. Provedena hijerarhijska multipla regresijska analiza sa životnim zadovoljstvom kao kriterijskom varijablom rezultirala je značajnim regresijskim modelom u sva tri koraka analize. Ovime je u konačnici potvrđen nezavisni doprinos afektivne vezanosti za ljubimca objašnjenju varijance životnoga zadovoljstva, kada se doprinos indikatora kvalitete socijalne okoline drži pod kontrolom. Konačan regresijski model u ovom slučaju objašnjava 21 % varijance općega životnoga zadovoljstva, pri čemu upravo afektivna vezanost za ljubimca nezavisno objaš-

njava otprilike 7 % varijance životnoga zadovoljstva. Dakle, afektivna vezanost za ljubimca pokazuje se značajnim umjerenim pozitivnim prediktorom životnoga zadovoljstva, i to pod uvjetima kada se efekti varijabli socijalne okoline drže pod kontrolom. Dublje emocionalno investiranje u odnosu s ljubimcem tako pridonosi općem životnom zadovoljstvu vlasnika pasa, i to neovisno o strukturi i subjektivnom doživljavanju kvalitete socijalne okoline. Naravno, ovdje je najvažnije naglasiti kako je utvrđen nezavisan doprinos afektivne vezanosti za ljubimca objašnjenju varijance životnoga zadovoljstva. McConnell i suradnici (2011) provjeravali su prognostički doprinos stupnja zadovoljenja socijalnih potreba u odnosima sa značajnim drugima i u odnosu s kućnim ljubimcem (psom) nekim varijablama dobrobiti. U tom su istraživanju socijalne potrebe operacionalizirane potrebom za pripadanjem i potrebom za kontrolom u odnosima. Autori su potvrdili značajan nezavisni doprinos zadovoljenja socijalnih potreba u odnosu sa psom objašnjenju nekih varijabli dobrobiti, i onda kada su efekti zadovoljenja socijalnih potreba u odnosima sa značajnim drugima bili kontrolirani. Odnosno, percepcija većega zadovoljenja socijalnih potreba u odnosu sa psom bila je popraćena manjom depresivnošću, manjom usamljenošću, većim samopoštovanjem i srećom, kao i percepcijom manje stresnih doživljaja. Ukratko, rezultatima istraživanja koje su proveli McConnell i suradnici, kao i rezultatima ovog istraživanja, utvrđen je nezavisni efekt određenih karakteristika odnosa s kućnim ljubimcem prognozi nekih varijabli dobrobiti, i to u uvjetima kontrole efekata varijabli socijalne okoline koje dijelom opisuju kvalitetu odnosa sa značajnim bliskim osobama. Ovi nalazi generalno potkrepljuju hipotezu o komplementarnim međurelacijama i efektima odnosa sa značajnim drugima i odnosa s ljubimcem (v. McConnell i sur., 2011), prema kojoj blizak odnos s ljubimcem, kao i kvalitetni interpersonalni odnosi, ima pozitivne učinke na čovjekovu dobrobit. U kontekstu provjere karakteristika odnosa s kućnim ljubimcem važno je još jednom ponoviti kako se čini da taj isti odnos jedinstveno pridonosi psihološkoj dobrobiti pojedinca, povrhu efekata kvalitete najuže socijalne okoline. Ombla (2012) pruža pregled empirijske literature, odnosno istraživanja koja su raznim pristupima operacionalizaciji privrženosti pokušavala ispitati prirodu emocionalnog odnosa koji se formira između čovjeka i njegova ljubimca. Privrženost uključuje afektivnu povezanost, u smislu želje za blizinom i pozitivnog raspoloženja u kontaktu s bliskom nam figurom te osjećaje neugode pri razdvajanju, ali i specifičnu percepciju odnosa kao sigurnosne utvrde koja nas jača, ohrabruje u vlastitim inicijativama te općenito podupire naš razvoj. Slično kao i Kurdek (2008, 2009), kod nas Ombla i Vidaković

(2018) kreću od teorijski utemeljene definicije privrženosti te za odnos vlasnik – kućni ljubimac utvrđuju kako oponaša blizak interpersonalni odnos. Pritom se o privrženosti u ovom konkretnom odnosu raspravlja u kontekstu vremenskoga trajanja odnosa, kao i niza osobnih i okolinskih varijabli koje bi valjalo držati pod kontrolom u istraživanjima ove tematike. Zasad se čini opravdanim zaključiti kako bi mehanizmi emocionalne bliskosti i utjehe mogli biti u podlozi efekata ovog odnosa na svakodnevno funkcioniranje, ali i kvalitete koju sam odnos između čovjeka i njegova ljubimca s vremenom može poprimiti.

Ovim se istraživanjem pokušala detaljnije razmotriti i uloga socijalne usamljenosti u odnosu afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva. Detaljnije, krenulo se u provjeru eventualne moderatorske uloge socijalne usamljenosti u odnosu afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva. Testiranje efekata moderatora provedeno je postupkom hijerarhijske regresijske analize, pri čemu je u prvom koraku uvršten inicijalni prediktor (afektivna vezanost za ljubimca), zatim i pretpostavljena moderatorska varijabla (socijalna usamljenost), dok je u trećem koraku uveden umnožak prediktora i moderatora kao nositelj eventualne interakcije. Tom novom varijablom testirani su učinci moderatora (Baron i Kenny, 1986). Rezultati moderirajuće multiple regresijske analize potvrdili su kako je snaga linearne veze između afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva u funkciji stupnja socijalne usamljenosti. Drugim riječima, potvrđen je moderatorski efekt socijalne usamljenosti. Način na koji socijalna usamljenost utječe na smjer povezanosti afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva grafički prikazuje Slika 1. Dakle, kod nižih i srednjih razina socijalne usamljenosti, s porastom afektivne vezanosti za ljubimca raste i životno zadovoljstvo. Međutim, kod pojedinaca koji su izrazili visok stupanj socijalne usamljenosti porast afektivne vezanosti za ljubimca popraćen je porastom životnoga zadovoljstva samo do srednjih vrijednosti. Kako dalje raste afektivna vezanost za ljubimca od srednjih prema visokim vrijednostima, dolazi do jasnoga pada u životnom zadovoljstvu. Ovakvi bi rezultati mogli generalno implicirati da je snaga emocionalne veze koju vlasnik razvija prema svojem ljubimcu povezana s većom subjektivnom dobrobiti (ili barem njezinim aspektom ovdje izraženim preko životnoga zadovoljstva) samo kod pojedinaca koji dobro ili relativno dobro funkcioniraju u socijalnoj okolini. S druge strane, moguće je da oni pojedinci koji doživljavaju određene deficite u socijalnoj mreži pokušavaju te nezadovoljavajuće interpersonalne odnose kompenzirati emocionalnim angažmanom u odnosu s ljubimcem, međutim koliki god taj angažman bio, subjektivna je dobrobit naruše-

na. Dakako da je riječ tek o mogućim indikacijama rezultata, o realnoj uzročno-posljedičnoj povezanosti moglo bi se zaključivati jedino na temelju ishoda longitudinalne studije.

Zaključno, indikativno je da ljubimci ne mogu funkcionirati kao surogat (u smislu doprinosa dobrobiti) u situacijama kada postoje određeni deficiti podrške u bliskim odnosima (u ovom slučaju to bi bili deficiti same socijalne mreže). Iz svega navedenog čini se da na objektivnom planu efekti posjedovanja ljubimca komplementiraju postojećoj socijalnoj okolini vlasnika te da zapravo o vlasniku i njegovim općim interpersonalnim kompetencijama ovisi hoće li odnos s ljubimcem rezultirati neakvim pozitivnim implikacijama. Naravno da ove pretpostavke još valja provjeravati u daljnjim istraživanjima ove tematike, pa još jednom valja napomenuti kako će se o *efektima* moći zaključivati tek na temelju longitudinalnih istraživanja. Budući da rezultati nedvojbeno sugeriraju drukčiji smjer odnosa emocionalne povezanosti s ljubimcem i aspekta psihološkoga funkcioniranja izraženog kroz životno zadovoljstvo u ovisnosti o socijalnom angažmanu pojedinca, svakako vrijedi u budućim istraživanjima neizostavno tretirati podatke vezane uz interpersonalno funkcioniranje.

Nedostaci ovog istraživanja vezuju se uz nekoliko metodoloških ograničenja koja otežavaju generalizaciju rezultata. Prvo, u istraživanju su sudjelovali samo vlasnici pasa, odnosno one vrste kućnih ljubimaca za koju je poznato da ostvaruje najbliskiji kontakt s čovjekom, što se očituje i u podatku da se čovjek najsnažnije emocionalno veže upravo za psa (npr. Siegel, 1990; Johnson i sur., 1992). Stoga se o implikacijama samih rezultata može raspravljati isključivo u kontekstu odnosa čovjeka sa psom kao vrstom kućnih ljubimaca. Također, uzorak su većinski činile žene, a zbog mnogih rodni razlika između muškaraca i žena u raznim aspektima ponašanja i realizacije bliskih veza iduće bi studije trebale voditi računa o podjednakoj zastupljenosti obaju spolova prilikom regrutacije vlasnika kućnih ljubimaca. Svakako valja imati na umu da je razvoj istinske privrženosti u interpersonalnim odnosima proces koji traje (npr. Fraley i Shaver, 2000; Hazan i Zeifman, 1999; Simpson, Rholes, Campbell i Wilson, 2003), pa je logično pretpostaviti i da bliskost u odnosu s ljubimcem ovisi o vremenskom kontekstu, što je istraživački podatak o kojem treba voditi računa.

ZAKLJUČAK

Afektivna vezanost za ljubimca pokazuje se značajnim umjerenim pozitivnim prediktorom životnoga zadovoljstva, i to pod uvjetima kada se efekti kvalitete socijalne okoline drže pod kontrolom. Socijalna usamljenost djeluje kao moderator odnosa afektivne vezanosti za ljubimca i životnoga zadovoljstva.

- Albert, A. i Bulcroft, K. (1988). Pets, families and the life course. *Journal of Marriage and the Family*, 50(2), 543–552. <https://doi.org/10.2307/352019>
- Allen, K. (2003). Are pets a healthy pleasure? The influence of pets on blood pressure. *Current Directions in Psychological Science*, 12(6), 236–239. <https://doi.org/10.1046/j.0963-7214.2003.01269.x>
- Allen, K., Shykoff, B. E. i Izzo, J. L. (2001). Pet ownership, but not ACE inhibitor therapy, blunts home blood pressure responses to mental stress. *Hypertension*, 38(4), 815–820. <https://doi.org/10.1161/hyp.38.4.815>
- Allen, K. M., Blascovich, J., Tomaka, J. i Kelsey, R. M. (1991). Presence of human friends and pet dogs as moderators of autonomic responses to stress in women. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 582–589. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.582>
- Baron, R. M. i Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychology research: Conceptual, strategic and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Budge, R. C., Spicer, J., Jones, B. i St. George, R. (1998). Health correlates of compatibility and attachment in human-companion animal relationship. *Society & Animals*, 6(3), 219–234. <https://doi.org/10.1163/156853098X00168>
- Cain, A. O. (1985). Pets as family members. *Marriage & Family Review*, 8(3-4), 5–10. https://doi.org/10.1300/J002v08n03_02
- Carlisle-Frank, P. i Frank, J. M. (2006). Owners, guardians, and owner-guardians: Differing relationships with pets. *Anthrozoös*, 19(3), 225–242. <https://doi.org/10.2752/089279306785415574>
- Ćubela Adorić, V. (2004). Skala socijalne i emocionalne usamljenosti. U V. Ćubela, K. Lacković-Grgin, Z. Penezić i A. Proroković (Ur.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika. Svezak 2*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. i Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71–75. http://dx.doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Enders-Slegers, M.-J. (2000). The meaning of companion animals: Qualitative analysis of the life histories of elderly cat and dog owners. U A. Podberscek, E. S. Paul i J. A. Serpell (Ur.), *Companion animals and us: Exploring the relationships between people and pets* (str. 237–256). Cambridge: Cambridge University Press.
- Fraley, R. C. i Shaver, P. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4(2), 132–154. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.4.2.132>
- Friedmann, E. i Thomas, S. A. (1995). Pet ownership, social support, and one year survival after acute myocardial infarction in the cardiac arrhythmia suppression trial (CAST). *American Journal of Cardiology*, 76(17), 1213–1217. [https://doi.org/10.1016/S0002-9149\(99\)80343-9](https://doi.org/10.1016/S0002-9149(99)80343-9)
- Friedmann, E., Katcher, A. H., Lynch, J. J. i Thomas, S. A. (1980). Animal companions and one-year survival of patients after discharge from a coronary care unit. *Public Health Reports*, 95(4), 307–312.

- Garrity, T. F., Stallones, L., Marx, M. B. i Johnson, T. P. (1989). Pet ownership and attachment as supportive factors in the health of the elderly. *Anthrozoös*, 3(1), 35–44. <https://doi.org/10.2752/089279390787057829>
- Hazan, C. i Zeifman, D. (1999). Pair bonds as attachments. U J. Cassidy i P. R. Shaver (Ur.), *Handbook of attachment: Theory, research and clinical applications* (str. 336–354). New York: The Guilford Press.
- Holmbeck, G. N. (1997). Toward terminological, conceptual and statistical clarity in the study of mediators and moderators: Examples from the child-clinical and pediatric psychology literatures. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 65(4), 599–610. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.65.4.599>
- Johnson, T. P., Garrity, T. F. i Stallones, L. (1992). Psychometric evaluation of the Lexington Attachment to Pets Scale (LAPS). *Anthrozoös*, 5(3), 160–175. <https://doi.org/10.2752/089279392787011395>
- Krause-Parello, C. A. (2008). The mediating effect of pet attachment support between loneliness and general health in older females living in the community. *Journal of Community Health Nursing*, 25(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/07370010701836286>
- Kurdek, L. A. (2008). Pet dogs as attachment figures. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(2), 247–266. <https://doi.org/10.1177/0265407507087958>
- Kurdek, L. A. (2009). Pet dogs as attachment figures for adult owners. *Journal of Family Psychology*, 23(4), 439–446. <https://doi.org/10.1037/a0014979>
- Lacković-Grgin, K. (1994). *Samopojmanje mladih*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Lacković-Grgin, K. (2008). *Usamljenost: fenomenologija, teorije i istraživanja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Levačić, J. (2009). Pokušaj validacije Adaptirane Lexington skale privrženosti kućnim ljubimcima. *Suvremena psihologija*, 12(2), 391–407.
- McConnell, A. R., Brown, C. M., Shoda, T. M., Stayton, L. E. i Martin, C. E. (2011). Friends with benefits: On the positive consequences of pet ownership. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(6), 1239–1252. <https://doi.org/10.1037/a0024506>
- Ombła, J. i Penezić, Z. (2010). Privrženost kućnim ljubimcima i neke karakteristike vlasnika pasa. U I. Sorić, V. Čubela Adorić, Lj. Gregov i Z. Penezić (Ur.), *Sažeci radova/ Zadar. Usmeno priopćenje sa XVII. Dana psihologije u Zadru*. Sveučilište u Zadru.
- Ombła, J. i Vidaković, M. (2016). Kvaliteta bliskih odnosa kod vlasnika pasa i aspekti privrženosti kućnom ljubimcu. *Suvremena psihologija*, 19(2), 165–179.
- Ombła, J. i Vidaković, M. (2018). Provjera osnovnih koncepata teorije privrženosti u okviru odnosa vlasnik-kućni ljubimac. *Psihologijske teme*, 27(2), 195–220. <https://doi.org/10.31820/pt.27.2.4>
- Ombła, J., Penezić, Z. i Vidaković, M. (2016). Socioemocionalni kontekst privrženosti kućnim ljubimcima. *Suvremena psihologija*, 19(2), 217–235.

Penezić, Z. (1999). *Zadovoljstvo životom: Relacije sa životnom dobi i nekim osobnim značajkama*. (Neobjavljena magistarska radnja). Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

Pruchno, R., Heid, A. R. i Wilson-Genderson, M. (2018). Successful aging, social support, and ownership of a companion animal. *Anthrozoös*, 31(1), 23–39. <https://doi.org/10.1080/08927936.2018.1406199>

Sable, P. (1995). Pets, attachment, and well-being across the life cycle. *Social Work*, 40(3), 334–341.

Serpell, J. A. (1991). Beneficial effects of pet ownership on some aspects of human health behavior. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 84(12), 717–720. <https://doi.org/10.1177/014107689108401208>

Shore, E. R., Riley, M. L. i Douglas, D. K. (2006). Pet owner behaviors and attachment to yard versus house dogs. *Anthrozoös*, 19(4), 325–334. <https://doi.org/10.2752/089279306785415466>

Siegel, J. M. (1990). Stressful life events and use of physician services among the elderly: The moderating role of pet ownership. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(6), 1081–1086. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.6.1081>

Siegel, J. M., Angulo, F. J., Detels, R., Wesch, J. i Mullen, A. (1999). AIDS diagnosis and depression in the Multicenter AIDS Cohort Study: The ameliorating impact of pet ownership. *AIDS Care*, 11(2), 157–170. <https://doi.org/10.1080/09540129948054>

Simpson, J. A., Rholes, W. S., Campbell, L. i Wilson, C. L. (2003). Change in attachment orientations across the transition to parenthood. *Journal of Experimental Social Psychology*, 39(4), 317–331. [https://doi.org/10.1016/S0022-1031\(03\)00030-1](https://doi.org/10.1016/S0022-1031(03)00030-1)

Straede, C. M. i Gates, G. R. (1993). Psychological health in a population of Australian cat owners. *Anthrozoös*, 6(1), 30–41. <https://doi.org/10.2752/089279393787002385>

Turner, W. (2005). The role of companion animals throughout the family life cycle. *Journal of Family Social Work*, 9(4), 11–21. https://doi.org/10.1300/J039v09n04_02

Vormbrock, J. K. i Grossberg, J. M. (1988). Cardiovascular effects of human-pet dog interactions. *Journal of Behavioral Medicine*, 11(5), 509–517. <https://doi.org/10.1007/BF00844843>

Weiss, R. S. (1973). *Loneliness: The experience of emotional and social isolation*. Cambridge, MA, US: The MIT Press.

Wood, L. J., Giles-Corti, B., Bulsara, M. K. i Bosch, D. A. (2007). More than a furry companion: The ripple effect of companion animals on neighborhood interactions and sense of community. *Society and Animals*, 15(1), 43–56. <https://doi.org/10.1163/156853007X169333>

Wood, L., Martin, K., Christian, H., Nathan, A., Lauritsen, C., Houghton, S., Kawachi, I. i McCune, S. (2015). The pet factor – Companion animals as a conduit for getting to know people, friendship formation and social support. *Plos One*, 1–17. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0122085>

Social Relations, Emotional Relatedness to a Pet and Life Satisfaction in Dog Owners

Jelena OMBLA, Marina VIDAKOVIĆ
Department of Psychology, University of Zadar, Zadar

Empirical findings systematically confirm the *positive pet effect* on health and psychophysical well-being of pet owners. At the same time, the structure and subjective quality of the owner's social milieu could be important for the development of an emotional bond with a pet. Also, it seems that the quality of interpersonal relations determines the way in which the relationship with a pet is reflected on the owner's well-being. The aim of this research was to investigate the strength and direction of the relation between emotional relatedness to a pet and life satisfaction in pet owners, while controlling for effects of variables indicating the owner's social milieu, and also to analyze their possible moderating effects. There were 219 dog owners who completed a paper-pencil questionnaire form. The following data was collected: general sociodemographic information and short estimation of social support, the experience of loneliness, life satisfaction and emotional relatedness to a pet. Emotional relatedness to a pet is a positive predictor of life satisfaction in dog owners, even when effects of the quality of social milieu are controlled. Social loneliness is a moderator of the relation between emotional closeness to a pet dog and life satisfaction. Data on interpersonal relations quality are necessary in the research of pet ownership implications.

Keywords: emotional relatedness to a pet, life satisfaction, quality of social milieu

Međunarodna licenca / International License:
Imenovanje-Nekomercijalno / Attribution-NonCommercial